תורה אור

אקמטרא *ככלי בתוך כלי דמי. אמר רבי יהושע בן לוי ס"ת צריך לעשות לו מחיצה עשרה. מר זוטרא איקלע לבי רב אשי חזייה לדוכתיה דמר בר רב אשי דמנח ביה ספר תורה ועביד ליה מחיצה עשרה אמר ליה כמאן כרבי יהושע בן לוי אימר דאמר רבי יהושע בן לוי דלית ליה ביתא אחרינא מר הא אית ליה ביתא אחרינא? אמר ליה *לאו אדעתאי: כמה ירחיק מהן ומן הצואה? ארבע אמות: אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא לא שנו אלא לאחוריו אבל לפניו מרחיק מלא עיניו וכן לתפלה, איני והא אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא עומד אדם כנגד בית הכסא ומתפלל? הכא במאי עסקינן בבית הכסא שאין בו צואה, איני והאמר *רב יוסף בר חנינא בית הכסא שאמרו אע"פ שאין בו צואה, ובית המרחץ שאמרו אע"פ שאין בו אדם? אלא הכא במאי עסקינן בחדתי, *והא מיבעי ליה לרבינא הזמינו לבית הכסא מהו: יש זימון או אין זימון? כי קא מיבעי ליה לרבינא למיקם עליה לצלויי בגויה אבל כנגדו לא. אמר רבא הני בתי כסאי דפרסאי אע"ג דאית בהו צואה כסתומין דמו:

מתני' *זב שראה קרי, ונדה שפלטה שכבת זרע, והמשמשת שראתה נדה [ז] צריכין טבילה ורבי יהודה (ז) פוטר:

גמ' איבעיא להו בעל קרי שראה זיבה לר' יהודה מהו: כי פטר רבי יהודה התם בזב שראה קרי דמעיקרא לאו בר טבילה הוא אבל בעל קרי שראה זיבה דמעיקרא בר טבילה הוא מחייב או דילמא לא שנא? תא שמע המשמשת וראתה נדה צריכה טבילה ורבי יהודה פוטר והא משמשת וראתה נדה כבעל קרי שראה זיבה דמיא וקא פטר רבי יהודה, ש"מ, תני רבי חייא בהדיא בעל קרי שראה זיבה צריך טבילה ורבי יהודה פוטר:

הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר עד חצות ר' יהודה אומר עד ד' שעות. תפלת *המנחה עד הערב רבי יהודה אומר עד פלג המנחה. תפלת הערב אין לה קבע *ושל מוספים כל היום (ר' יהודה אומר עד ד' שעות):

גמ' ורמינהו מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום! כי תניא ההיא לותיקין *דא"ר יוחנן ותיקין היו גומרים אותה עם הנץ החמה. וכ"ע עד חצות ותו לא, והאמר רב מרי בריה דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן טעה ולא התפלל ערבית מתפלל בשחרית שתים, שחרית מתפלל במנחה שתים? כולי יומא מצלי ואזיל, עד חצות יהבי ליה שכר תפלה בזמנה, מכאן ואילך שכר תפלה יהבי ליה, שכר תפלה בזמנה לא יהבי ליה. איבעיא להו טעה ולא התפלל מנחה מהו שיתפלל ערבית ב': את"ל טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית ב' משום דחד יומא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אבל הכא תפלה במקום קרבן היא וכיון דעבר יומו בטל קרבנו או דילמא כיון דצלותא רחמי היא, כל אימת דבעי מצלי ואזיל? ת"ש דאמר רב הונא בר יהודה א"ר יצחק א"ר יוחנן טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית ב' ואין בזה משום דעבר יומו בטל קרבנו. מיתיבי מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות *מעוות לא יוכל לתקן זה שבטל ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם. א"ר יצחק א"ר יוחנן הכא במאי עסקינן שבטל במזיד, אמר רב אשי דיקא נמי דקתני בטל ולא קתני טעה ש"מ:

תנו

אקמטרא. ארגז של ספרים ובמגילה (ד' כו:) קמטרי דספרי וכן תרגם יונתן ובגנזי ברומים (יחזקאל כז) אלמין דהירין מחתין בקמטרין וכן לאשר על המלתחה (מלכים ב י) לדעל קמטרא: ככלי בתוך כלי דמי. דהא גלימא לאו כליין הוא: מחילה עשרה. ואם לאו לא ישמש: לדוכתיה. במקום מטתו: לאו אדעתאי. לא נתתי לבי: כנגד בית הכסא. ברחוק ארבע אמות: דלית בה צואה. שפינו אותה: בית המרחץ. אסור להרהר בו: דפרסאי. בחפירה היו ופיהם ברחוק מן הגומא והיא בשיפוע והרעי מתגלגל ונופל לגומא:

מתני' זב שראה קרי. אע"פ שטמא טומאת שבעה משום זיבה ואין טבילה זו מטהרתו אפ"ה צריך טבילה לדברי תורה כתקנת עזרא משום קרי וכן נדה אם באה להתפלל י"ח: שפלטה שכבת זרע. הרי היא כבעל קרי כדאשכחן בסיני שלשת ימים אל תגשו אל אשה (שמות יט) לפי ששכבת זרע מטמאה בפליטתו כל שלשה ולאחר מכאן כבר הסריח בגופה ואין ראוי עוד להזריע להיות עוד ולד נוצר הימנה וה"ה נדה שפלטה עתה, התשמיש ששמשה אתמול קודם שראתה: ורבי יהודה פוטר. קא סלקא דעתך השתא הואיל וטומאת זיבה קודמת והרי הוא טמא טומאה חמורה ואינו אוסרתו בדברי תורה כדאמרינן בפרקין הזבים והמצורעים מותרים שו לא אתיא טומאת קרי דקילא ואסרה ליה: **גמ'** לאו בר טבילה הוא. לדברי תורה ואע"פ שטומאתו חמורה ותו לא אתי קרי ומצריך ליה:

הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר: עד הערב. עד חשכה: עד פלג המנחה. בגמרא מפרש לה: אין לה קבע. כל הלילה זמנה ובגמרא מפרש מאי לשון אין לה קבע:

גמ' מצותה. של קריאת שמע: לותיקין. המקדימין למצות ומחזרים לעשות דבר בזמנו ומצותו מקדימים (א) לאחר הנץ החמה להתפלל וכי תנן במתני' למאחרים שלא יאחר יותר מחצות שמשם ואילך עבר הזמן: וכולי עלמא. שאר המתפללין המאחרין, עד חצות יכולין לאחר ותו לא: במנחה. היינו אחר חצות: אם תימצי לומר. כלומר אם תשיבני בשאלתי ממה שאמרנו טעה ולא התפלל ערבית וכו': וכיון דעבר יומו בטל קרבנו. ואינו מקריבו ביום אחר אם זמנו קבוע כגון *מוספים של כל יום ויום:

מבדיל

ספר תורה עושה לו מחילה. ודוקא ספר תורה וגם בחומשים יש להחמיר כמו בספר תורה אבל בשאר ספרים דיין בכסוי בעלמא: הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר עד חצות וכו' תפלת המנחה עד הערב. וא"ת אמאי לא קתני גבי תפלת המנחה "כל היום" כמו גבי תפלת המוספין? וי"ל דזמן מוספין הוא כל היום אפילו משחרית שהרי קרבנות יכול להקריב מיד אחר התמיד א"כ גם תפלת מוספין יכול להתפלל מיד מן הבקר מה שאין כן במנחה (ב) אלא משש שעות ומחלה, והכי כמי בפ"ק דע"ג (ד' ז:) לא ליצלי איניש צלותא דמוספין בתלת שעי קמייתא ברים שתא ביחיד" כו' אלמא בשאר ימות השנה יכול להתפלל. ולהכי מקדים תפלת המנחה לתפלת המוספין משום שהיא תדירה בכל יום אע"פ שתפלת מוספין קודמת:

טעה ולא התפלל ערבית מתפלל בשחרית שתים. וא"ת והאמר רב לקמן (ד' כז:) תפלת ערבית רשות וקי"ל כותיה באיסורי ועוד קשה דאמר לקמן (ד' ל:) "טעה ולא התפלל יעלה ויבוא בלילה אין מחזירים אותו משום דאין מקדשין את החדש בלילה" ולמה ליה האי טעמא תיפוק ליה דתפלת ערבית רשות וי"ל הא דאמרינן דתפלת ערבית רשות היינו לגבי מצוה אחרת והיא עוברת דאז אמרינן תדחה תפלת ערבית מפניה אבל לחנם אין לו לבטלה. *ומיהו אם איחר עד המנחה נראה דעבר זמנו בטל קרבנו' כיון ששהה כל כך ולאחר ב' תפלות לא מצינו שתיקנו חכמים לחזור ולהתפלל אם שכח, ואפילו תפלה אחת אם בטל במזיד לא יוכל לתקן ובסמוך קרי ליה "מעוות לא יוכל לתקון":

איבעיא להו טעה ולא התפלל תפלת מנחה כו'. לא בעי אם טעה ולא התפלל תפלת מוסף דהא ודאי אינו מתפלל בערבית דהיאך יקרא את הקרבנות וכבר עבר זמן מוסף וגם לא תיקנו שבע ברכות של מוסף אלא משום ונשלמה פרים שפתינו ובזה ודאי עבר זמנו בטל קרבנו אבל שאר תפלות דרחמי נינהו ונהי שיתפלל אדם כל היום כולו ואין כאן עבר זמנו בתפלה אחרת:

טעה

קכה א [טוש"ע שם וסם] ב מיי' פ"י מהל' ס"ת הלכה ו טוש"ע או"ח סימן רמ סעיף ו [וכי"ד שם]:

קכו ג מיי' פ"ג מהל' ק"ש הל' ח' טוש"ע או"ח סי' עט סעיף א:

קכז ד מיי' שם הלכ' ב סמג עשין יח טוש"ע או"ח סימן פג סעיף א:

קכח ה מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ב:

קכט ו טוש"ע שם סעיף ד:

קל ז מיי' פ"ד מהל' ק"ש הלכה ח ופ"ד מהל' תפלה הל' ה (סמג עשין יח טור או"ח סי' פח):

א ח ט מיי' פ"ג מהל' תפלה הלכה א סמג עשין יט טוש"ע או"ח סי' פט סעיף א:

ב י מיי' שם הלכה ס סמג שם טוש"ע או"ח סי' קח סעיף ב:

ג כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף א:

ד ל מיי' שם הל' א טוש"ע או"ח סי' פט סעיף א:

ה מ מיי' שם הל' ט טוש"ע או"ח סי' קח סעיף ב וסימן רלד סעיף ב:

ו נ ס מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סי' קח סעיף ז:

[וע"ע תוס' יומא פז: ד"ה והאמר ותוס' חגיגה ט: ד"ה או]

[ע' תוס' פסחים קז. ד"ה סמוך וכו' שני טעמים בנקרא תפלת המנחה]

סנ"א לג

לעיל דף ט: ודף כה:

[שבת לה. ע"ש בפירש"י עירובין נט: ביצה כב. קידושין לג. פא: כתובות ס: סנהדרין כ: מנחות לב: חולין ו.]

שבת י. [ושם איתא ר' יוסי]

[מדיים ז. שבת י.]

לעיל דף יכה:

[פי' לקמן כו. ד"ה וגו']

תמידין

ברכות א

קהלת א

חגיגה דף ט:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ותיקין וכו' מקדימין (א ב) להתפלל לאחר הנץ החמה וכו' תנן: (ב) תוס' ד"ה תפלת וכו' מש"כ במנחה דאינה אלא משש:

נוטע
הרחקה מצואה ומביא (כוסא) בזמן תפילה

תת
נוטע
בית הכסא חדש - מהו
ולגבי בתוכו

מבנה
שלבים בבירור מתי שייך דינו של ר' חסדא: "עומד אדם כנגד בית הכסא ומתפלל"

נוטע
זב שראה קרי צריך טבול

נוטע/מבנה
זמנים לכל אחת מתפילות היום

נוטע
עד מתי מתפללין שחרית.
מבנה (עד ימ' ב')
טעה - מקרים שטעה ולא התפלל, מהו שיתפלל תפילתו.

נוטע
טעה ולא התפלל מנחה מהו שיתפלל ערבית שתים